

HØRINGSSVAR

Afvandingsprojekt mod Hov Vig

RESUME

I FSNR ser vi projektet som afgørende, hvis vi i sommerhusområdet skal komme godt igennem de forventede effekter af klimaudviklingen. Vi mener også, at projektet er administrativt komplekst, og bør derfor tilrettelægges således, at Naturstyrelsen, bredejerne og grundejerforeningerne tager det nødvendige medejerskab for projektets gennemførelse.

Afvandingsprojekt mod Hov Vig

Hørings svar

Indhold

Indledning.....	3
Problemformulering.....	3
Tre væsentlige balancer i gennemførelsen.....	3
Den kortsigtede strategi på 3-5 år.....	4
Lovgrundlaget.....	5
Grøftevedligehold.....	5
Den langsigtede strategi på 5-10 år.....	5
Landkanalen fase 2.....	6
Etablering af pumpelaget.....	6
Afklaringer før etablering af den stiftende generalforsamling.....	7

Indledning

Tidsrammen for hele projektets gennemførelse skal være større.

FSNR er særdeles positiv over for projektets gennemførelse i sin helhed, men ser alvorlige udfordringer i projektets gennemførelse med den angivne løsningsmodel, hvilket også fra kommunens side blev antydet på borgermødet den 9. november 2023.

Hovedbekymringen er at lade afvandingslaget/pumpelaget stå for både pumpestationen og landkanalen (fase 1) og grundvandssænkningen i de områder, der afvandes via grøftesystemet (fase 2 og 3). Udgifterne til fase 1 kan gennemføres solidarisk som angivet i det fremsatte forslag baseret på loven om vandplanlægning (LBK nr. 126 af 26/01/2017). Udgifterne til fase 2 og 3 er baseret på loven om vandløb (LBK nr. 1217 af 25/11/2019), hvor der som udgangspunkt skal fordeles efter nytteværdi.

Pumpestationen kan etableres hurtigt uden de store forhindringer.

Derfor anbefales det, at Odsherred Kommune støtter, at det nye pumpelag bliver etableret hurtigst muligt, så de klimaforårsagede opstuvninger i landkanalen opstrøms og dermed grøftesystemet reduceres i væsentligt omfang. Dette projekt vil i princippet ikke sænke grundvandet, men gøre det lettere for det nuværende grøftesystem at komme af med vandet i regnperioderne og i perioder med høj vandstand i Isefjorden.

Det er velkendt, at opstuvninger i grøftesystemet medfører større udledning af miljøskadelige stoffer. Derfor vil en reduktion af opstuvning påvirke miljøet positivt. Som konsekvens forudsætter projektet (fase 1) ikke, at den omtalte kloakering er gennemført forinden.

Delkonklusion: FSNR anbefaler, at Odsherred Kommune fokuserer på at assistere lodsejerne i det hydrologiske opland med at gennemføre pumpestationen med tilhørende faciliteter (fase 1) uden unødigt ophold og helst inden kloakeringen gennemføres og afsluttes. Så må grundvandssænkningerne komme efter kloakeringen.

Problemformulering

VVM-rapporten har en ret præcis problemformulering, som FSNR kun kan understøtte.

Rapportens problemformulering kan summeres til to strategiske opgaver:

Trin A – Etablering af pumpestationen og få grøfterne i orden.

- A. **Kortsigtet strategi på 3-5 år:** Afhjælpning af de problemer, der er klimaskabte over de seneste årtier via pumpestationen. Endvidere afhjælpning af de problemer, der skyldes manglende eller ukorrekt vedligehold af grøftesystemet. Disse problemer er allerede velbeskrevet i VVM rapporten.
- B. **Langsigtet strategi på 5 – 10 år:** Lokale grundvandssænkninger efter behov set fra grundejernes og tilsynsmyndighedernes synsvinkel.

Trin B - Sænk grundvandet.

Denne strategiske problemformulering forbedrer implementeringsprojekternes målpræcision, agilitet, gennemførlighed og den folkelige opbakning og reducerer projektets kompleksitet og risici i væsentligt omfang.

Tre væsentlige balancer i gennemførelsen

Med henblik på at sikre afvandingsprojektets gennemførelse og realisering af de lovede forbedringer er det vigtigt at opretholde en positiv balance mellem tre forhold:

Vi har pt kun overslag over etableringen af pumpestationen, den videre økonomi er ikke udarbejdet endnu.

Der skal foretages en risikoevaluering specielt mht. at sikre opbakning fra og mobilisering af de lokale kræfter.

Projektet skal opdeles i overskuelige delprojekter

Der skal anvendes en professionel projektstyringsmodel, der omfatter risikostyringsstrategier.

1. **Økonomisk balance.** Der skal laves et samlet budgetoverslag over hele afvandingsprojektet (landkanalen, grøftesystemet og kloakeringen), så lodsejerne får en realistisk forståelse af deres bidrag til henholdsvis anlægsprojekterne og driftsbudgetterne over de næste mange år. Medlemsbidragene til pumpestationen forventes at koste 7 – 10 millioner kroner i anlægsomkostninger og de løbende driftsudgifter er overskuelige. Men hvad kommer forbedringerne af grøftesystemet til at koste? Er det 50 millioner eller hvad? Og hvem skal betale? Er det alle lodsejere eller bredejerne eller alle lodsejere efter nytteværdi? Landkanalen både opstrøms for pumpestationen og nedstrøms vedligeholdes af Naturstyrelsen for egen regning. Der skal gennem hele forløbet være balance mellem projektets finansiering og de økonomiske udgifter. Hvis pengene ikke er der, når en projektfase skal gennemføres, så går implementeringen i stå.
2. **Miljø balance.** VVM-rapporten angiver en lokal kloakeringsplan, der sætter ”forbedret miljø” ind på miljøkontoen, som afvandingsprojekterne derefter kan trække på. VVM-undersøgelsen sikrer, at der altid vil være plads til de negative miljøpåvirkninger i de efterfølgende afvandingsprojekter. Godt arbejde, der fortjener ros.
3. **Balancen i den folkelige opbakning.** Det er vigtigt, at der er en folkelig opbakning gennem hele implementeringsforløbet. Der skal være en realistisk forventningsafstemning, så lodsejerne ved, hvad der bliver leveret, og hvad det koster. Hvis lodsejerne undervejs opdager, at projektet bliver langt dyrere end meddelt, og resultaterne fra implementeringsprojektet udebliver i et vist omfang, så vender folkestemningen til modstand mod resten af projektet. Så står vi med en masse afholdte udgifter og manglende resultater.

I stedet for at tage en eller to store beslutninger, så skal projektet opdeles i isolerede delprojekter, således at der bliver taget mange og overskuelige delbeslutninger, som lodsejerne kan forstå og supportere. Det er et hovedtema i Digitaliseringsstyrelsens anbefalinger til styring af komplekse projekter.

Den kortsigtede strategi på 3-5 år

Den kortsigtede strategi skal fokusere på afhjælpningen af de problemer, der er klimaskabte over de seneste årtier og de problemer, der skyldes manglende eller ukorrekt vedligehold af grøftesystemet som angivet i VVM-rapporten. Den kortsigtede strategi omfatter tre projekter:

- **Projekt 1:** Etablering af en pumpestation i landkanalen med tilhørende faciliteter, hvorved opstuvningen af vand i grøftesystemet reduceres til få dage om året. Dette vil i sig selv ikke medføre merudledning af miljøforurenende stoffer, og pumpestationen kan derfor etableres, før kloakeringsprojektet påbegyndes. Udgifterne til projektets etablering og det senere vedligehold er afgrænset, og den forbedrede afvandning vil potentielt gavne hele det hydrologiske opland på godt 400 ha. Projektet både kan og bør godkendes og igangsættes uden unødigt ophold.
- **Projekt 2:** Kloakering af ca. 300 sommerhusgrunde på lavbundsjordene ud til den nordlige del af landkanalen opstrøms pumpestationen. Dermed opnås en væsentlig reduktion af miljøskadelige stoffer i Naturstyrelsens områder og i Isefjorden.

Projekt 3 forudsætter aktiv støtte fra kommunen som vandløbsmyndighed.

Efterhånden som kloakeringen skrider frem kan Projekt 3 påbegyndes i det omfang miljøbalancen ikke kommer underskud.

- **Projekt 3:** Udbedring af det etablerede grøftesystem og lovliggørelse af de dræn og rørledninger, der ikke opfylder vandløbslovens bestemmelser. Lodsejerne og grundejerforeningerne har ansvaret for disse mange delprojekter, og Odsherred Kommune må som tilsynsmyndighed assistere grundejerforeningerne med at lægge pres på de bredejere, der overser deres forpligtelser. Projekt 3 forudsætter, at ovennævnte kloakeringen er igangsat, og at landkanalens pumpestation fungerer efter hensigten. Projekt 3 finansieres af bredejerne og håndteres i videst muligt omfang af grundejerforeningerne. Visse grundejerforeninger har i dag etableret en solidarisk vedligeholdelsesordning, hvilket også er en mulighed.

Lovgrundlaget

Det er en ultimativ forudsætning, at projekterne baseres på det relevante lovgrundlag, og at der udvises tilbørligt hensyn til de øvrige relevante love.

Projekt 1 (pumpestation) baseres på loven om vandløb (LBK nr. 1217 af 25/11/2019). Den giver Odsherred Kommune vide beføjelser til at gennemtvinge projektet og fordele omkostningerne mellem alle lodsejere i det hydrologiske opland.

Projekt 2 (Kloakering) baseres på loven om kommuners afståelse af vandforsyninger og spildevandsforsyninger. Når først kommunen har fået godkendt kloakeringsplanen i miljøministeriet, så er lodsejerne forpligtede til at tilslutte sig og betale ifølge betalingsplanen.

Projekt 3 (grøftesystemet) baseres på loven om vandløb (LBK nr 1217 af 25/11/2019), hvor ansvaret primært er placeret hos bredejerne, men løsningerne kan gennemføres med hjælp fra grundejerforeningerne og de tværgående og koordinerende grøftenetværk.

Alle tre projekter skal tage behørigt hensyn til en række øvrige love, der er forsvarligt behandlet i den godkendte VVM-udredning. Og tak for det.

Grøftevedligehold

Der forestår hvert år et vedligeholdelsesarbejde af grøfterne og de etablerede rørlægninger. Ansvar for dette vedligehold er specificeret i vandløbsloven. Men i praksis løses denne opgave bedst af grundejerforeningerne og de etablerede grøftenetværk.

Grundejerforeningerne organiserer, at grøfterne vedligeholdes inden for egne områder og grøftenetværkene kan medvirke til den faglige koordinering mellem grundejerforeningerne, således at vedligeholdelsesarbejdet foretages i den logiske rækkefølge.

Den langsigtede strategi på 5-10 år

Den langsigtede strategi er at foretage lokale grundvandssænkninger efter behov set fra grundejernes og tilsynsmyndighedernes synsvinkel. Det bliver en række ad hoc delprojekter på et geografisk afgrænset område. Hvert projekt udføres i overensstemmelse med vandløbsloven med fokus på kapitel 6 vedrørende "Regulering af nye vandløb".

Godkendelsesproceduren bør være ukompliceret, da miljøpåvirkningerne m.v. allerede er behandlet i den aktuelle VVM-redegørelse for disse delprojekter.

Projekterne gennemføres med loven i ryggen.

Brug de eksisterende grøftenetværk.

Grundvandssænkninger foretages som den sidste del af projektserien.

Finansieringen foretages enten af bredejerne eller solidarisk via grundejerforeningerne.

De lokale delprojekter finansieres af de lodsejere, der får nytte af grundvandssænkningen. Dermed sikres de tre førnævnte balancer. De individuelle grundejerforeninger kan vælge at støtte disse lokale delprojekter med rådgivning om procedurer og eventuel kollektiv finansiering, men det er de lokale generalforsamlings beslutning.

Landkanalen fase 2

Som angivet i VVM redegørelsen, så kan de forøgede vandmængder og den højere vandstand i Isefjorden medføre en udbygning af landkanalen opstrøms pumpestationen (der hvor sommerhusene grænser op til). Tidspunkt og omfang sorteres under Naturstyrelsen, der varetager vedligeholdet af landkanalen.

Etablering af pumpelaget

Odsherred Kommune har udformet en plan for etableringen af et pumpelag med tilhørende vedtægter. Kommunen nedsætter en midlertidig styregruppe, der forbereder og gennemfører den stiftende generalforsamling. Planen er som udgangspunkt et godt grundlag. Der er dog nogle områder, der kan gentænkes:

FSNR anbefaler en opstramning af de geografiske skal mellem grøftesystemerne, landkanalen og pumpestationen.

1. Pumpelagets formål er alene at transportere det tilstrømmende vand fra grøftesystemet og landkanalen opstrøms over i landkanalen nedstrøms. Pumpelaget har ingen interesse i grøftesystemets udformning, kapacitet, vedligehold m.v. Ej heller vedligehold af landkanalen opstrøms og nedstrøms.
2. Pumpelaget skal etablere en aftale med Naturstyrelsen vedr. en adkomstret.
3. Der skal være faglig evidens for afvandingsområdets grænser, da dette påtvinger matrikelejernes tinglyste medlemskab af pumpelaget.
4. Pumpelagets vedtægter skal indsnævres og tilpasses dette formål.
5. Pumpelagets øverste myndighed er generalforsamlingen, der står til ansvar over for tilsynsmyndighederne.
6. Generalforsamlingen vælger en bestyrelse, der varetager pumpelagets daglige opgaver. Selv om bestyrelsen samarbejder med myndighederne, så er generalforsamlingen ansvarlig for bestyrelsens arbejde – især over for myndighederne. Tilsynsmyndighederne har ingen bemyndigelse til at vælge bestyrelsesmedlemmerne, efter at foreningen er etableret.
7. Bestyrelsens opgave er at gennemføre anlægsprojektet. Naturstyrelsen oprenser og vedligeholder landkanalen opstrøms og nedstrøms fra Pumpestationen.
8. Anlægsprojektet kræver ekstern ekspertise, hvilket skal indgå i budgettet.
9. Årsbudgettet udarbejdes af bestyrelsen og sendes til generalforsamlingens godkendelse. I budgettet fastlægges de månedlige opkrævninger fra foreningens ca. 2.200 medlemmer.
10. Vedtægterne skal sikre mulighed for, at der kan etableres et lån til de initiale investeringer (for tiden vurderet til ca. 7-10 millioner kr.).
11. Vedtægterne skal sikre, at generalforsamlingen kan bemyndige kommunen, der opkræver medlemsbidragene, til at betale kreditorforpligtelserne direkte for dermed at forbedre långiverens sikkerhed. Denne ordning etableres, da kommunen ikke kan være garant for lånet.
12. Vedtægterne skal fastlægge betingelserne for at opløse foreningen.

Vedtægterne skal sikre en klar definition af opgave- og ansvarsfordeling mellem bestyrelse, generalforsamling og kommunen.

Afklaringer før etablering af den stiftende generalforsamling

Arbejdet før den stiftende generalforsamling er vigtigt og bør præciseres yderligere.

Den midlertidige styregruppe skal i forberedelsesarbejdet sikre afklaringer på en række områder for at sikre anlægsprojektets gennemførlighed og foreningens virke.

Projektet startede oprindeligt for næsten femten år siden, men gik i stå af forskellige årsager. Det er vigtigt at analysere det tidligere forløb, og dokumentere de konkrete risici og erfaringer, som vil bidrage til en robust genstart af projektet. Her er en nogle af de områder, der skal afklares:

Projektet afgrænses til pumpestationen og tilhørende tværdige og øvrige faciliteter.

Landkanalen opstrøms og nedstrøms er Naturstyrelsens ansvar.

- Gennemgang af de nødvendige tilladelser der evt. er udløbet og skal fornyes. Dette inkluderer VVM-rapportens gyldighed og evt. opdatering.
- Afklaring af kloakeringsprojektet og dets afhængighed af landkanalens og pumpestationens evne til at kunne udlede vandet i Isefjorden gennem hele kloakeringsperioden. Også når vandstanden i Isefjorden er højere end normalt.
- Identifikation af de matrikler, hvor det giver mening af kloakere ud fra hensynet til miljøet og afledning af spildevand. Ved nærmere vurdering er det sandsynligvis lidt under 300 matrikler, men det skal Odsherred Forsyning vurdere.
- Afklaring af den geografiske grænse mellem grøftesystemets bredejere og Naturstyrelsens ansvarsområder. Især i landkanalen opstrøms på nordsiden er der nogle udfordringer, der skal afklares.
- Identifikation af det ingeniørfirma, der kan assistere pumpelaget med tekniske afklaringer og evt. udarbejdelse af udbudsmaterialet. Her skal specificeres mulighederne for at kunne benytte Naturstyrelsens engarealer som vanddepot.
- Identifikation af det advokatfirma, der kan assistere afvandingslaget med juridiske afklaringer, udarbejdelse af vedtægter og gennemførelsen af den stiftende generalforsamling.
- Foreløbigt tilsagn fra finansieringsinstitut vedrørende en finansieringsplan af etableringsomkostningerne, der sandsynligvis beløber sig til 7 – 10 millioner kroner.
- Identifikation af de bestyrelsesmedlemmer, der opstilles i den stiftende generalforsamling.
- Afklaring af den assistance, som Odsherred Kommune vil forpligtige sig til, før pumpelaget overtager ansvaret for anlæg og drift.
- Foreløbig aftale med Odsherred Kommune vedrørende opkrævninger af de månedlige vederlag fra pumpelagets ca. 2.200 medlemmer.

Holte, den 27. november 2023
På vegne af FSNR's Forretningsudvalg

Peter Beyer
Birthe Riddersholm

Referencer: Høringssvaret er udarbejdet på baggrund af de materialer, der blev gjort tilgængeligt i forbindelse med borgermødet den 9. november 2023. Derudover høringssvaret fra Naturstyrelsen.